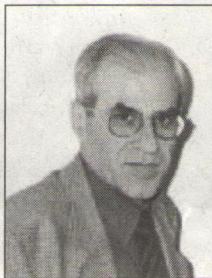

ΦΡΑΓΜΑ ΑΓΙΟΝΕΡΙΟΥ:

«Οι καθυστερήσεις του θα ξεπεράσουν τα έργα του Αχελώου;»

***(Του Κων/νου Ελ. Γκούμα)**

Η επιστολή-έκκληση του πρώην δημάρχου και βουλευτή κ. Β. Αγοράστη προς την περιφερειάρχη κ. Π. Γερακούδη, που δημοσιεύθηκε στις 25/12/2009 στην έγκριτη εφημερίδα σας, για τη συνέχιση του φράγματος Αγιονερίου, αλλά και η πρόθεσή μου να ενημερώσω τους αναγνώστες σας για την προοπτική του έργου, ήταν οι αφορμές για την επιστολή αυτή. Έχω ήδη αναφερθεί στο παρελθόν για το φράγμα με επιστολή μου στις 15/3/2006, που δημοσιεύθηκε στο ένθετο «Αγροτική Ενημέρωση» από τη φιλόξενη εφημερίδα σας «ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ» και ελπίζω οι συμπατριώτες μου Ελασσονίτες, να θυμούνται τους φόβους που είχα εκφράσει τότε για το σημαντικό αυτό έργο. Ήδη σχεδόν 4 χρόνια μετά, η κατάσταση είναι στάσιμη και οι προοπτικές για την ολοκλήρωσή του δυσοίωνα. Πολλές από τις επισημάνσεις που είχα κάνει τότε είναι εξίσου επίκαιρες (ιδιαίτερα στη σημερινή δυσμενή οικονομική συγκυρία), όπως αυτή που αφορά στην ανάγκη ενός δημόσιου απολογισμού για όλα τα μεγάλα έργα «...ώστε να είναι σε θέση οι πολίτες να γνωρίζουν τις αιτίες για τυχόν καθυστερήσεις και υπερβάσεις, το συνολικό κόστος των έργων και αν γίνεται καλή αξιοποίηση και απόσβεση του δημόσιου χρήματος».

Να ξεκαθαρίσω εξαρχής ότι όλα όσα αναφέρω στην επιστολή μου, είναι παράθεση γεγονότων ή στοιχείων (που ενδεχομένως επιδέχονται διορθώσεις ή συμπλήρωση), ώστε οι αναγνώστες να βγάλουν μόνοι τα συμπεράσματά τους για τις αιτίες ή και τυχόν ευθύνες για όσες καθυστερήσεις υπήρξαν στο έργο. Αρκεί να μην αξιολογηθούν με τα «κομματικά φίλτρα» του κάθε αναγνώστη.

Ο τίτλος της επιστολής μου που παραπέμπει στα έργα του Αχελώου, δεν στοχεύει στη σύγκριση των δύο έργων, αφενός γιατί είναι ανάμοια από πλευράς μεγέθους – σπουδαιότητας και αφετέρου γιατί οι καθυστερήσεις των έργων του Αχελώου οφείλονται κυρίως σε νομικά και σε χρηματοδοτικά προβλήματα, σε αντίθεση με το φράγμα Αγιονερίου για το οποίο δεν υπήρξαν τέτοια προβλήματα. Αναδεικνύει όμως τις μεγάλες καθυστερήσεις, αφού και τα δύο έργα θα ξεπεράσουν (με το πιο αισιόδοξο σενάριο) τη 15ετία για να ολοκληρωθούν, παρότι είναι τόσο αναγκαία και χρήσιμα για τη Θεσσαλία και την περιοχή Ελασσόνας αντίστοιχα.

Ας δούμε λοιπόν την πορεία του έργου στις κυριότερες φάσεις του, δεδομένου ότι οι τεχνικές και διαδικαστικές λεπτομέρειες δεν ενδιαφέρουν τους αναγνώστες.

Οι διαδικασίες για την υλοποίηση του έργου, ξεκίνησαν το 1987, στο πλαίσιο αναγνωριστικής έκθεσης που εκπόνησε το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (κ. Γ. Σούλιος), για λογαριασμό της Δ/σης Εγγείων Βελτιώσεων Λάρισας, μαζί με άλλες 30 θέσεις στην επαρχία Ελασσόνας. Η προμελέτη (μελέτη χωρίς τεύχη δημοπράτησης), που εκπονήθηκε από το ίδιο φορέα (Α.Π.Θ.) το 1990, συμπληρώθηκε και ολοκληρώθηκε το 1996 από το μελετητικό γραφείο «ΥΔΡΕΤΜΕ», με προϋπολογισμό 5.050.000.000 δρχ. (14.820.249 ευρώ). Το έργο περιλαμβάνει τα εξής επιμέρους έργα:

Το κυρίως φράγμα (λιθόριππο με αργιλικό πυρήνα), που δεν άρχισε ακόμη, θα γίνει στον Ελασσονίτικο ποταμό (στα όρια της Ελασσόνας και Αγιονερίου), με μέγιστο ύψος 48 μέτρα, μήκος στέψης 195 μέτρα, πλάτος στέψης 10 μέτρα και όγκο 545.000 μ3. Η συνολική χωρητικότητα του ταμιευτήρα ανέρχεται σε 15 εκατ. μ3, από τα οποία μπορούν να χρησιμοποιηθούν 13 εκατ. μ3 νερού ετησίως για άρδευση 25.000 στρεμμάτων.

Την σήραγγα εκτροπής, μήκους 218 μέτρων με επένδυση από σκυρόδεμα διατομής 5x5 μ, μέσω της οποίας τα νερά του ποταμού διοχετεύονται κατάντη, μαζί με τα έργα εισόδου (πύργος υδροληψίας - ανάντη πύμα, κ.α.) και τα έργα εξόδου (κτίριο διελκείδων).

Τον υπερχειλιστή, ορθογωνικής διατομής με πλάτος 38 μέτρα, μήκος 100 μέτρα, ύψος 4,5 μέτρα και πλημμυρική παροχή 1.523 μ3 / δευτ. για πλημμύρα 10.000 ετών (έναντι 361 μ3 / δευτ. και πλημμύρα 500 ετών που πρότεινε η μελέτη του Α.Π. Θεσσαλονίκης).

Το έργο με γενικό τίτλο «Φράγμα Αγιονερίου Νομού Λάρισας» και φορέα υλοποίησης την ΔΕΚΕ Περιφέρειας Θεσσαλίας, εντάχθηκε στο Β' ΠΕΠ Θεσσαλίας (Β'ΚΠΣ) και δημοπρατήθηκε (μετά από 2 άγονους διαγωνισμούς) τον Ιούνιο του 1999. Στις 23-12-1999 υπογράφηκε σύμβαση με την ανάδοχο εταιρεία «ΚΥΚΛΟΣ-ΣΦΑΙΡΙΚΗ» για ποσό 3.826.340.000 δρχ. ή (11.230.000 ευρώ).

Οι εργασίες ξεκίνησαν στις αρχές του 2000, ενώ μετά τη λήξη του Β' ΚΠΣ το 2001, το έργο εντάχθηκε στο Γ' ΚΠΣ, οπότε και δόθηκε η πρώτη παράταση (μέχρι Δεκέμβριο του 2002). Παρότι ακολούθησαν άλλες τρεις παρατάσεις ολοκλήρωσης των εργασιών (η τελευταία μέχρι 30/4/2006), εντούτοις υπάρχουν ημιτελή τμήματα (γέφυρα υπερχειλιστή).

Στο διάστημα αυτό μειώθηκε το φυσικό αντικείμενο (αφαιρέθηκε το κυρίως σώμα του φράγματος) και περιορίστηκε στα έργα υπερχειλιστή και εκτροπής, για να αντιμετωπισθεί η αύξηση της δαπάνης του έργου, από τις κατολισθήσεις που πρανούς και τον υπερδιπλασιασμό της αναθεώρησης, ενώ δαπανήθηκαν συνολικά 10.000.000 ευρώ. Δηλαδή μέχρι την ημέρα που σταμάτησαν οι εργασίες της εργολαβίας, κατασκευάστηκε μόνο ο υπερχειλιστής με την λεκάνη ηρεμίας και οι σήραγγες εκτροπής και αποστράγγισης, χωρίς να έχουν αρχίσει εργασίες στο κυρίως φράγμα, το οποίο θα κατασκευασθεί με νέα εργολαβία, εάν και εφόσον εξασφαλισθεί η χρηματοδότησή του.

Οι καθυστερήσεις και τα προβλήματα κατά τη διάρκεια της εκτέλεσης των εργασιών, που οφείλονται σε πολλούς λόγους (αστοχίες μελέτης, τεχνικές δυσκολίες, αδυναμίες ανάδοχου, κ.ά.), προφανώς άφηναν αδιάφορες τις εκάστοτε πολιτικές ηγεσίες της Περιφέρειας Θεσσαλίας, αν κρίνουμε από το αποτέλεσμα. Τα τελευταία 3,5 χρόνια που ήταν σταματημένο το έργο, έγιναν πολλές ερωτήσεις στη Βουλή από όλους σχεδόν τους βουλευτές του Νομού, συχνές παρεμβάσεις από το Νομάρχη Λάρισας

(με ανάλογες επιστολές 9ος /2008 και 3ος /2009), αλλά και υπομνήματα από τοπικούς παράγοντες (Δήμαρχος, Πρόεδροι ΕΑΣ Ελασσόνας και Αγρ. Συν/σμών). Αποτέλεσμα όλων αυτών των παρεμβάσεων ήταν οι στερεότυπες απαντήσεις στη Βουλή (2008 - 2009) ή οι δεσμεύσεις - δηλώσεις των υπουργών της προηγούμενης κυβέρνησης (κ. Αλ. Κοντού και Σωτ. Χατζηγάκη) και του Περιφερειάρχη κ. Φ. Γκούπα, ότι το έργο

θα ενταχθεί στο πρόγραμμα «Αλ. Μπαλτατζής» και ότι θα συνεχισθεί ομαλά η χρηματοδότησή του.

Όμως μέχρι σήμερα δεν υλοποιήθηκε κάποια από τις δεσμεύσεις αυτές και δυστυχώς δεν έγινε καμία προετοιμασία (δηλαδή σύνταξη των τευχών δημοπράτησης για το υπολειπόμενο φυσικό αντικείμενο του έργου, απαλλοτριώσεις, κ.α.), από την Περιφέρεια Θεσσαλίας που έχει την ευθύνη επίβλεψης του έργου μέχρι σήμερα.

Για να συνεχισθεί σήμερα το Φράγμα Αγιονερίου (με την προϋπόθεση ότι θα βρεθεί η χρηματοδότηση), θα πρέπει να δρομολογηθούν παράλληλα δύο νέες εργολαβίες (ή και μία για καλύτερο συντονισμό), η πρώτη ύψους 8.000.000 ευρώ με αντικείμενο το σώμα του φράγματος, τις εργασίες έμφραξης της σήραγγας, το κτίριο διελκείδων με τα μηχανολογικά και η δεύτερη ύψους 4.500.000 ευρώ με αντικείμενο δύο αντλιοστάσια (από τα πέντε που προβλέπονται) και προστατευτικό ανάχωμα στη λεκάνη κατάκλυσης, ενώ θα πρέπει να έχουν προηγηθεί απαλλοτριώσεις ύψους 1.200.000 ευρώ. Δεν θα θίξω σήμερα το θέμα της κατασκευής των αρδευτικών δικτύων γιατί είναι σύνθετο και δυσεπίλυτο (αρκετά εκατομμύρια ευρώ), είναι όμως σημαντικό να προβλεφθούν από τώρα αξιόπιστος φορέας επίβλεψης και στην συνέχεια φορέας λειτουργίας για το έργο, για να προληφθούν φαινόμενα τύπου Παναγιώτικου, Σμοκόβου κ.ά.

Σε ό,τι αφορά στην προοπτική ολοκλήρωσης του έργου, δεν θα κάνω δικά μου σχόλια, παρά μόνο θα παραθέσω δημόσιες τοποθετήσεις υπευθύνων παραγόντων της σημερινής κυβέρνησης:

* Η υπουργός Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων κ. Κατ. Μπατζελή, σύμφωνα με όσα έχουν δημοσιευθεί στον τοπικό Τύπο (ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ : 23/10 και 20/11/2009), φέρεται «...να προχωρά σε περικοπές του προγράμματος «Αλ. Μπαλτατζής» και να αφήνει στον «αέρα» τα αρδευτικά φράγματα για τα οποία είχαν δεσμευθεί οι προκάτοχοι της στο υπουργείο».

* Η υπουργός Περιβάλλοντος και Κλιματικών Αλλαγών κ. Τ. Μπιρμπίλη, παρότι είναι υπέρ της αξιοποίησης τοπικών υδατικών πόρων (και όχι των έργων του Αχελώου), δήλωσε στη Βουλή ότι δεν μπορούν να προχωρήσουν έργα υδατικών πόρων (αιτιολογία που έχει ήδη υιοθετήσει επίσημα στο ΣτΕ για το σταμάτημα των έργων του Αχελώου), δεδομένου ότι δεν έχουν ολοκληρωθεί τα περίφημα σχέδια διαχείρισης υδατικών πόρων και συνεπώς ούτε και από εκεί αναμένεται θετική ανταπόκριση.

* Ο υφυπουργός Υποδομών και Δικτύων κ. Γ. Μαγκριώτης κατά την επίσκεψή του στο Φράγμα Αγιονερίου στο παρελθόν, είχε μεν δηλώσει (δημοσίευμα ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ : 24/6/2008) «...ότι είναι απαράδεκτο ένα τόσο σοβαρό έργο να μένει στα μισά...», όμως στην πρόσφατη επίσκεψή του στον Νομό μας και στην Ελασσόνα δεν αναφέρθηκε καθόλου στο έργο (λόγω αναρμοδιότητας άραγε ;).

* Η περιφερειάρχης κ. Π. Γερακούδη – παρότι δεν γνωρίζουμε τις απόψεις της – θα μπορούσε (;) να το χρηματοδοτήσει ως έργο-γέφυρα, υποθέτω όμως ότι θα δεσμεύεται από τους πολλούς περιορισμούς του νέου κοινοτικού πλαισίου (ΕΣΠΑ), μεταξύ των οποίων κυρίαρχος είναι αυτός που αναφέρει ότι «Έργα που κατά τη λήξη της προγραμματικής περιόδου 2000-2006 προσδιορισθούν ως ημιτελή ή μη λειτουργικά, το κράτος-μέλος υποχρεούται να τα ολοκληρώσει με εθνικούς πόρους». Η πρόσφατη πληροφορία για «απένταξη» του έργου από το Γ'ΚΠΣ, επειδή είναι μη-λειτουργικό το φυσικό του αντικείμενο, μάλλον ενισχύει την παραπάνω υπόθεση για αδυναμία να συνεχισθεί η χρηματοδότησή του έργου από το νέο κοινοτικό πλαίσιο (ΕΣΠΑ). Άλλωστε για να είμαστε ρεαλιστές, στην σημερινή οικονομική συγκυρία είναι εξαιρετικά δύσκολη η εξεύρεση 14 εκατ. ευρώ και μάλιστα από εθνικούς πόρους.

Από πού λοιπόν θα περιμένουμε «το πράσινο φως» για την συνέχιση του πολύπαθου αυτού έργου, θα ήταν η εύλογη ερώτηση κάθε καλόπιστου αναγνώστη ;

Προσωπικά περιμένω με ενδιαφέρον οποιαδήποτε αξιόπιστη απάντηση, που θα δημιουργήσει βάσιμες προσδοκίες για σύντομη ολοκλήρωση του έργου, γιατί αυτό που πραγματικά ενδιαφέρει τους αγρότες και γενικότερα την κοινωνία της περιοχής Ελασσόνας, είναι αν θα εξασφαλισθεί η απαιτούμενη χρηματοδότηση, καθώς και το χρονοδιάγραμμα για την ολοκλήρωση και την λειτουργία του. -

Λάρισα 28/12/2009 -

Κων. Ελ. Γκούμας - Γεωπόνος

Υ.Γ.

Θα προσυπέγραφα ορισμένα από όσα αναφέρει στην επιστολή του ο κ. Β. Αγοράστης (τον οποίο εκτιμώ για την προσφορά του στον τόπο και το ενδιαφέρον του για τα κοινά), όχι όμως και την παράγραφο που αναφέρειται στον πρώην περιφερειάρχη κ. Φ. Γκούπα. Θα αναφερθώ μόνο σε ένα τομέα που γνωρίζω καλά – αυτόν της διαχείρισης των υδατικών πόρων – στον οποίο οι επιδόσεις του πρώην περιφερειάρχη ή των συνεργατών του ήταν κατώτερες των περιστάσεων. Δεν θα πρέπει να αισθάνεται ιδιαίτερα «επιτυχημένος» ο κ. Φ. Γκούπας με τη νομιμοποίηση εκατοντάδων παράνομων γεωτρήσεων, με το «χαράτωμα» εκατοντάδων ευρώ των Θεσσαλών αγροτών που αντικαθιστούσαν ή θεωρούσαν τις νόμιμες γεωτρήσεις τους, με τις καθυστερήσεις στο γέμισμα της λίμνης της Κάρλας, με τους γραφικούς «διαγκωνισμούς» του με το νομάρχη Μαγνησίας στο θυρόφραγμα της σήραγγας της Κάρλας, με τις ανεδάφικες μελέτες του Ε.Μ.Π που χρηματοδότησε η Περιφέρεια για το φορέα διαχείρισης Σμοκόβου και φυσικά με τη στασιμότητα που περιέγραφα στις εργασίες ολοκλήρωσης του Φράγματος Αγιονερίου την 4ετία 2006-2009.